

בפרק ט נקרא על משיחתו של יהוא למלך על ישראל, וכיצד נתקיימה נבואת אליהו על קץ בית אחאב.

חזאל מלך ארם ויהוא מלך ישראל שימשו מטות זעם של ה'. משיחת חזאל נעשתה בידי אלישע, ואילו משיחת יהוא נעשתה בידי שלוחו אחד מבני הנביאים.

יורם מלך ישראל הצליח למנוע מהארמים לכבוש את רמות גלעד שעמדה על גבול ישראל וארם, אבל הארמים לא נואשו מלשוב וללכוד את המקום האסטרטגי החשוב הזה. הם חנו כנראה בקרבתו ולפיכך השאיר שם יורם את מחנהו תחת פקודת שרי החיל שיהוא היה הבכיר שבהם.

באותה שעה שירד יורם מלך ישראל מרמות גלעד ליזרעאל להתרפא מפצעיו ואחזיהו מלך יהודה בא לבקרו, קרא אלישע לאחד מתלמידיו, חז"ל דרשו מהלשון "אחד מבני הנביאים" שהיה מיוחד שבהם, זה יונה בן אמתי (סע"ר פ יח). "ויאמר לו: חגר מתניך" רש"י פירש: כל חגורת מתנים לשון זירוז גבורה הוא, לפי שהוא שלוח לדברי סכנה (צריך זירוז). לדעת ה"כלי יקר": אלישע לא הלך בעצמו, כי העם היה מתאסף סביבו והמעשה לא היה מתרחש בסודיות. אלישע ציווה עליו למהר וללכת לרמות גלעד לקחת פך שמן-כד. יש הסוברים שנקרא פך כי הנוזלים נשפכים ממנו בקול פכפוך. ולמשוח שם את יהוא בסתר "חדר בחדר", שלא יראה הדבר לאיש. ובלשון חז"ל בחדרי חדרים, ולאחר מכן עליו לנוס מיד מן המקום, ולא לחכות אף רגע שלא יוודע הדבר לנאמני יורם שמא ירעו לו.

מיהו יהוא?

מייסד בית השושלת הרביעית במלכות ישראל "בני רבעים ישבו לך על כסא ישראל" (י ל). כלומר: ארבעה דורות של מלכים ישבו על כסא המלוכה מיוצאי חלציו. יהוא לפי רש"י (בר' מח ח) היה משבט מנשה. הכינוי "נמשי"- "נמשי" בשיכול אותיות. השם נמשי יחידאי במקרא, השם נמצא כתוב על גבי חרס בשומרון. בימי יורם שימש שר צבא, כפי שעולה מהכינוי "השר" שכינהו הנער הנביא.

הנביא הצעיר הגיע לרמות גלעד, "והנה שרי החיל יושבים ויאמר: דבר לי אליך, השר, ויאמר יהוא: אל מי מכלנו? ויאמר: אליך, השר" (פס' ה). הנביא הצעיר הגיע אל הבית שישב בו יהוא ושרי החיל ובראשם "השר". הנביא אמר ל"שר" שעליו לדבר אליו ביחידות. יהוא קם ובא יחד עם הנער הנביא לפנים הבית "חדר בחדר". הנער הנביא יצק שמן על ראש יהוא.

במה דומה משיחת יהוא למלך למשיחת שאול?

אלישע אמר לנער הנביא : קח פך השמן הזה בידך". גם בשאול נאמר : "ויקח שמואל את פך השמן" (ש"א י א). "ויצקת על ראשו" נאמר גם בשאול (ש"א י א). ובדומה לשאול גם כאן המשיחה נעשתה בין המלך המיועד לבין הנביא ביחידות. דרשו חז"ל : שאול ויהוא נמשחו מן הפך – כד - משום שמלכותם עתידה להישבר. דוד ושלמה נמשכו מן הקרן מפני שמלכותם מלכות עולמים (סנהדרין סוף פרק ד). רד"ק בפירושו (ש"א י א) פירש ששאול נמשח בשמן אפרסמון, כי בשמן המשחה (שמ' ל כב-לג) היו מושחים רק את מלכי בית דוד כמו שדרשו חז"ל (הוריות יא ע"ב).

איזה תפקיד הטיל הנביא על יהוא?

שליחו של אלישע הנביא פקד עליו להשמיד את בית אחאב ולנקום את דמי הנביאים. יהוא וחזאל מלך ארם היו כפי שכבר למדנו שליחים להענשת עובדי הבעל בישראל. "והכיתה את בית אחאב אדניך, ונקמתי דמי עבדי הנביאים ודמי כל עבדי ה' מיד איזבל, ואבד כל בית אחאב, והכרתי לאחאב משתין בקיר ועצור ועזוב בישראל, ונתתי את בית אחאב כבית ירבעם בן נבט וכבית בעשא בן אחיה, ואת איזבל יאכלו הכלבים בחלק יזרעאל, ואין קבר, ויפתח הדלת וינס" (פס' ז-י). כלומר: פקודת ההשמדה חלה על כל בית אחאב ובכללם גם בני דוד שעמדו בקשרי משפחה וחיתון עם בית אחאב. אחזיהו מלך יהודה "חתן בית אחאב" (ח כז) ע"י חיתון הייתה קרבתו עמהם (רד"ק), ואחי אחזיהו (י יג-יד). גורל בית אחאב יהיה כבית ירבעם בן נבט שהכריתו בעשא כנבואת אחיה השילוני עליו (מ"א יד י-יא), וכבית בעשא בן אחיה שהכריתו זמרי (מ"א טז יב), כנבואת יהוא בן חנני (מ"א טז ג-ד). לא הזכיר את מות זמרי, שמלך בסך הכול שבעה ימים, יכול להיות שאיבד עצמו לדעת (מ"א טז יח).

לאיזבל נתייחדה נבואה בפני עצמה בפורעניות שנגזרו על בתי המלכות בישראל כנבואת אליהו : "הכלבים יאכלו את איזבל בתל יזרעאל" (מ"א כא כג). אליהו ניבא עונש זה לכל בית אחאב : "המת לאחאב בעיר יאכלו הכלבים, והמת בשדה יאכלו עוף השמים" (מ"א כא כד). בפועל נתקיימה גזירה זו במלואה באיזבל בלבד. אחאב מת כגיבור בשדה הקרב, ורק את דמו שהתערב במי בריכת שומרון לקקו הכלבים (מ"א כב לח). כאשר ביקשו לקבור את איזבל "וילכו לקברה, ולא מצאו בה כי אם הגלגלת והרגלים וכפות הידים" (פס' לה). איזבל היא האישה היחידה במקרא שנגזרה עליה אחרית רעה כזו.

יהוא היחיד בכל מלכי ישראל ששלוחו של נביא משחו למלך, ויחיד הוא יהוא שהוטל עליו במפורש להשמיד את בית המלכות שקדם לו. בשעה שנס הנער הנביא מן הבית יצא יהוא מן החדר שהיו בו שניהם ביחידות אל החדר שישבו בו אחיו שרי החיל של יהורם. "ויאמר לו : השלום ? מדוע בא המשגע הזה אליך?" (פס' יא). הגדול שבשרים שאל ממנו השלום (רד"ק).

הוא שאל את יהוא אם המידע שהביא הנביא עמו עניינו שלום. האם בישר הנביא טובה? מדוע בא המשוגע הזה אליך ולא אמר את דבריו בנוכחות כולנו. אנו מוצאים במקרא "משוגע" ככינוי גנאי לנביאי ה': "אویل הנביא משגע איש הרוח" (הושע ט ז) "לכל איש משגע ומתנבא" (יר' כט כו). משום שהיו הנביאים משונים בבגדיהם, באופן חייהם וגם בתנועותיהם בשעת התלהבותם. היו לועגים להם אף על פי שהאמינו בנבואתם. כתב הרד"ק: "היו קוראים לנביא משוגע, לפי שפעמים בעת הנבואה היה מנהגם כמו המשוגע שיצא מדעתו, כמו שאמר "ויפשט גם הוא בגדיו" (הכוונה לשאול) (ש"א יט כד). לפי שיש להם ביטול ההרגשות והכוחות הנפשיות. ובני ישראל הרעים שהיה דעתם ולבם אחר הבעל היו קוראים לנביא ה' משוגע דרך ביזיון".

מה ענה להם יהוא?

"אתם ידעתם את האיש ואת שיחו" (פס' יא). מכירים אתם את האיש הזה ואת דבריו שאין בהם ממש. כפי שציינו היה זה המיוחד בתלמידי אלישע.

שרי החיל של יהורם הבינו שיהוא מסתיר מהם דבר חשוב. כולם אמרו לו פה אחד "שקר". בלי ספק אמר לך הנביא דבר חשוב. גלה לנו מה בדיוק סוד הדברים שאמר לך. יהוא סיפר להם את דברי הנביא: "כזאת וכזאת אמר אלי לאמר: כה אמר ה': משחתיך למלך אל ישראל" (פס' יב). משנודע הדבר לשרי החיל סמכו עליו את ידיהם והכריזו על מלכותו בפומבי. השרים הכירו ביהוא כמלכם. המלבי"ם כתב: והנה היה מהשגחת ה' שכולם שמעו לדבר הנביא והמליכו אותו הגם שקראו אותו תחילה בשם "משוגע", היה הארת אלוקים בלבם להסכים על הדבר. השרים עשו מעשה המסמל את ההעלאה על כיסא המלוכה. שמו את בגדיהם על מדרגה גבוהה מעין כיסא והושיבו את יהוא על בגדיהם העליונים המפוארים מעין כר לשבת עליו למען יהיה גבוה מכולם. ממרום המדרגה נראה יהוא לכל החיל. הם תקעו בשופר והכריזו על יהוא שהוא המלך.

מדוע תמכו שרי החיל ביהוא?

כנראה ששרי החיל התמרמרו על מדיניותו הצבאית הכושלת של יהורם בן אחאב שבראשית מלכותו לא הצליח לדכא את מרד מישע מלך מואב (פרק ג), וגם לאחר כמה שנים הוכה במלחמתו עם חזאל הארמי ברמות גלעד. על הכישלונות הצבאיים נוספו כישלונות כלכליים שבאו על מלכות יהורם משהצטמצם תחום שלטונו של ישראל בעבר הירדן. הקשיים התגברו כאשר מרדה אדום ביהודה וע"י כך אבד ליהודה וגם לישראל מקור הכנסה חשוב ממכרות הנחושת ומן המסחר. כנראה שנוסף על שרי הצבא תמכו ביהוא גם מתנגדי הבעל ובראשם בני הנביאים.

כיצד ביצע יהוא את התפקיד שהוטל עליו?

"ויתקשר יהוא בן יהושפט בן נמשי אל יורם" (פס' יד). יהוא והשרים קשרו קשר נגד יורם.

מה הייתה הפעולה הראשונה להגשמת מטרה זו?

יהוא פנה אל חבריו השרים בבקשה: "אם יש נפשכם, אל יצא פליט מן העיר ללכת להגיד ביזרעאל" (פס' טו). שמרו שאיש לא יתחמק מן העיר ללכת ולגלות למלך כי קשרנו עליו קשר. אם ייודע למלך דבר הקשר הוא יתארגן נגד הקושרים ואז תפרוץ מלחמת אחים. עיקר הצבא, הרכב והסוסים עמדו לרשות יהורם, שהיה יכול להסתייע בהם כדי לדכא את המרד. לכן מוטב להפתיע את יורם ולהרוג אותו.

באיזה אופן יצא הקשר לפועל?

לפני שקשר יהוא למרוד ביורם, המלך ושריו שמרו על רמות גלעד שלא תיפול שוב בידיו של מלך ארם. אחאב מת במלחמה על רמות גלעד והיא לא נכבשה אז, כנראה שבינתיים כבשוה אחזיהו או יורם בני אחאב. יורם נפצע במלחמה ושב מרמות גלעד ליזרעאל להתרפא מפצעיו, בשעה שקשר יהוא קשר נגד המלך יורם היה כבר ביזרעאל. הייתה זו הזדמנות טובה למהפכה, כיוון שבראש הצבא שחנה ברמות גלעד עמד יהוא בן נמשי שנתמך ע"י הנביא אלישע שהטיל עליו את השליחות נגד בית אחאב. למעשה בהמלכת יהוא בידי שרי החיל יש דמיון להמלכת עמרי. "והעם חנים על גבתון אשר לפלשתים...וימלכו כל ישראל את עמרי שר צבא על ישראל ביום ההוא במחנה" (מ"א טז טו-טז). בשני המקרים הייתה ההמלכה במחנה ההוא במחנה. רד"ק כתב: כי אם היה יורם שם (ברמות גלעד) לא היה מתעורר אז הקשר, כי היו יראים מיורם ולא היו מסכימים עם יהוא למרוד בו.

בוודאי היו גם בין שרי החיל שסברו שיורם ימות מן הפצעים שנפצע, ואף אם לא ימות מכל מקום יהיה מנוע תקופה ממושכת מלמלוך בפועל על ישראל, ולפיכך מן הראוי להקדים ולהמליך עליהם מלך שיוכל להילחם עם חזאל מלך ארם שתקף את ישראל בעבר הירדן.

שרי החיל עלו עם יהוא על יזרעאל מקום שם התרפא יהורם מן הפצעים שנפצע במלחמתו עם הארמים. באותה שעה ביקר אחזיהו מלך יהודה אצל יהורם הפצוע. כך נזדמנו שני מלכים קרובי משפחה ביזרעאל יחד. יהורם מלך ישראל ואחזיהו מלך יהודה בן עתליה בת אחאב ואיזבל. ליד ארמון המלך התנשא מגדל גבוה. עמד עליו צופה שיכול היה לראות את כל הנעשה מסביב במרחק גדול. "וירא שפעת יהוא בבאו. ויאמר: שפעת אני ראה" (פס' יז). שפע כלומר: המון רב (יש' ס ו). הכוונה לגדוד יהוא ההולך וקרב אל העיר. יהורם הופתע מן הידיעה על החיל המתקרב לעיר. ודאי חשש שמא חל מפנה לרעה בשדה הקרב, שמא שבו הארמים ולכדו את רמות גלעד.

יהורם ציווה לשלוח פרש על סוס שישאל אותם אם כוונתם לשלום. יהוא לא רצה לגלות את כוונתו עד שיבוא אל המלך, לכן עיכב את השליח של המלך וסיפח אותו לאנשיו ולא נתן לו לשוב ליזרעאל. הצופה סיפר למלך שהשליח הגיע ליעדו ומסיבה כלשהי הוא הצטרף אליהם. וכך קרה גם עם הרוכב השני שנשלח ע"י יהורם. לאחר שיהוא עיכב את שליחיו של יהורם שבאו לשאול בשלומם ומאחר שהגדוד הלך והתקרב ליזרעאל. יכול היה הצופה לזהות את ההולך בראשו על פי הרכיבה המהירה "והמנהג כמנהג יהוא בן נמשי, כי בשגעון ינהג" (פס' כ). במהירות נועזת כמשוגע. היות שהשליחים לא חזרו רצה יורם לבחון את כוונת הבאים. הוא יצא בעצמו לקראת יהוא ואחזיהו מלך יהודה עמו. כל אחד משני המלכים יצא ברכבו היא מרכבת המלך המיוחדת לו. שני המלכים יצאו משער העיר להקביל את פני יהוא ולחלוק לו כבוד מנצחים. כנראה חשבו שיהוא ניצח את מלך ארם והביא שלום לישראל. הם נפגשו במפתיע בחלקת נבות היזרעאלי שבה ניבא אליהו את נבואת הפורענות לבית אחאב (מ"א כא יז), יש הסוברים שהיה זה סמוך לחלקה שהייתה מחוץ לעיר שבה נסקל נבות (מ"א כא יז ואילך). כששאל יהורם את יהוא: "השלום, יהוא? השיב לו יהוא: "מה השלום עד זנוני איזבל אמך וכשפיה הרבים?" (פס' כב). "אין שלום אמר ה' לרשעים" (יש' מח כב; נז כא). איזה שלום יכול לשרור כל עוד איזבל אימך משחיתה את העם בזנוניה וכשפיה הרבים. יהוא כינה את פולחני העבודה הזרה שהנהיגה איזבל בשמות גנאי, כי אלה נעבדו בזימה, בכישוף ובכל תועבה. לשונו הגסה של יהוא, תוארי החירוף לפעולות איזבל מנוגדים לדברי תוכחתו המעודנים של אלישע ליהורם במלחמת מואב: "מה לי ולך? לך אל נביאי אביך ואל נביאי אמך" (ג יג).

האם יכול להיות שלום בינינו יראי ה' לבין בנה של איזבל עובדת הבעל ועוכרת ישראל. מתשובה זו שהייתה הכרזת מרד הבין יורם כי יהוא מורד בו. יהורם פנה אל אחזיהו מלך יהודה "ויאמר אל אחזיהו: מרמה, אחזיהו" (פס' כג). כלומר: יהוא בא במרמה כבוגד. יורם ציווה על רכבו שיפנה את רכבו לאחור, כי הבין שעליהם להימלט מהר, אך יהורם איחר את המועד. בשעה שיהורם הפך את ידיו שהחזיקו במושכות כדי להשיב את רכבו לאחור. דרך יהוא את הקשת בכל כוחו וירה ביורם חץ שפגע בין כתפיו, חדר בגבו ועבר דרך הלב. יהורם נפל מת בתוך הרכב. גם אחאב אביו נפצע ומת ברכבו (מ"א כב לד-לח), אלא שאביו מת בשדה הקרב כגיבור במלחמת ישראל, ואילו יהורם הבן נהרג בידי עבדו בלי שהספיק להילחם על נפשו. יהוא ציווה את בדקר שליחו לשאת את גופתו של יהורם ולהשליך אותה (דרך ביזיון) בחלקת שדה נבות היזרעאלי. "כי זכר אני ואתה את רכבים צמדים אחרי אחאב אביו, וה' נשא עליו את המשא הזה" (פס' כה). כלומר: זכור את אשר אני ואתה היינו רוכבים יחד אחרי אחאב, כנראה בשעה שהלך אחאב לרשת את כרם נבות היזרעאלי, ואליהו יצא לקראתו וניבא על אחריתו של אחאב (מ"א כא יט-כג). "ה' נשא עליו את המשא הזה" "משא"- נשיאת קול הנביא, ובמיוחד נבואת פורענות

(יש' יג א) "וישא משלו ויאמר" (במ' כג ז). "משא" הוא אחד מעשרה לשונות שנבואה נקראת, ולדעת רבנן "משא" קשה שבכולם" (בר"ר מד ו). ייתכן שהיה יהוא מעבדי אחאב. יכול להיות ששירת בחיל המשמר האישי של המלך וכנראה נמצא בסמוך לו בשעה שאמר אליהו לאחאב את חזותו הקשה על סופו וסוף ביתו (מ"א כא יט-כג). יהורם נהרג בחלקת נבות היזרעאלי בידי יהוא

עצמו ושם גם הושלכה גווייתו. יהוא מוסיף ואומר: "אם לא את דמי נבות ואת דמי בניו ראיתי אמש נאם ה', ושלמתי לך בחלקה הזאת, נאם ה', ועתה שא השליכהו בחלקה כדבר ה'" (פס' כו). יש המפרשים שבמחזה הנבואה ראה. יש הסוברים כי אחאב הרג גם את בניו של נבות כדי שלא יהיו לו יורשים, ויש הסוברים כי לנבות לא היו בנים ובהריגתו את נבות מנע ממנו מהקים זרע. כאילו הרג את כל הצאצאים שעתידי היה נבות להוליד. יהורם נהרג ע"י יהוא לא רק כדי שיהוא יירש את כיסא מלכותו, אלא גם כדי לקיים את הגזרה שנגזרה על בית אחאב ע"י אליהו.

יהורם יחיד בין מלכי בית עמרי שלא כתוב עליו שנכתבו מעשיו לדורות בספר דברי הימים למלכי ישראל.

אחזיהו מלך יהודה ראה כי נרצח יהורם מלך ישראל. הבין את הצפוי לו ונס דרך בית הגן שרגילים לזהותה עם ג'נין של ימינו. יהוא לא חס על אחזיהו וציווה על עבדיו להכותו במנוסתו לירושלים. "גם אותו הכהו אל המרכבה במעלה גור אשר את יבלעם" (יהו' יז יא; שופ' א כז). לאחר שנפצע ברח למגידו (מ"א ד יג) וימת שם. לפי המסופר בספר דה"ב כב ט התחבא אחזיהו בשומרון, אך אנשי יהוא תפסוהו והביאוהו אליו והמיתוהו.

במה נאשם אחזיהו מלך יהודה?

בדה"ב כב נאמר שאחזיהו הלך בדרך בית אחאב "כי אמו הייתה יועצתו להרשיע" (דה"ב כב ג).

מי הייתה אמו?

עתליה בת אחאב ואיזבל. היא הייתה אכזרית כאמה וכשנגזרה עליה על בני בית אחאב נכלל גם אחזיה בתוכם. יהוא נהג באחזיהו בכבוד ונתן רשות לקבור אותו בעיר ממלכתו בירושלים, שלא כמו בדרך המבזה שנהג ביהורם בן אחאב (פס' כה-כו).

מדוע נהג יהוא בכבוד באחזיהו?

"כי אמרו (יהוא ואנשיו): בן יהושפט הוא אשר דרש את ה' בכל לבבו"

(דה"ב כב ט). אחזיהו לא היה בנו של יהושפט, אלא בן בנו יהורם עמדה לו זכותו של סבא שלו.

לאחר שיהוא שם קץ לשני המלכים הקרובים הגיעה שעתה של איזבל. יהוא שב מרדיפתו אחר אחזיהו לעיר יזרעאל. איזבל שישבה אותה שעה ביזרעאל שמעה על מות שני המלכים. מות בנה המלך יהורם בידי יהוא ועל רדיפתו של יהוא אחר אחזיהו מלך יהודה. בימי חיי אחאב בעלה היה לאיזבל מעמד מיוחד. היא הייתה שותפה בפועל בשלטון. לרשותה עמד חותם המלך, למרותה סרו "הזקנים והחרים" שבעיר יזרעאל (מ"א כא ח ואילך). ומסמכותה היה להוציא להורג את כל המתנגדים לפולחנים האליליים שדבקה בהם. בימי יהורם בנה לה מעמד של גבירה (י יג). עם מות בנה ראתה עצמה זכאית למלוך תחתיו, כמו שנהוג היה בממלכות שכנות שמלכה כמו מלכת שבא מלכה על ארץ שבא (מ"א י א).

מה עשתה איזבל?

איזבל לבשה בגדי מלכות כדי להפגין בכך את זכותה למלוך במקום בנה שנהרג. איזבל ידעה כי יהוא לא יחוס על חייה ורצתה למות כראוי למלכה מקושטת ומהודרת. היא שמה פוך בעיניה ותקנה את שערות ראשה. פוך היא אבן יקרה שממנה היו עושים גם אבקה לצביעה ולייפוי העיניים (יר' ד ל). על הסגולות הרפואיות של הפוך ראו (שבת קט ע"א). רש"י פירש שייפתה איזבל את עצמה כדי למצוא חן בעיני יהוא כדי שישאנה לאישה. ורד"ק פירש כדי שיחוס עליה ולא יהרגה. "ותשקף בעד החלון" של היכל אחאב (מ"א כא א). או בעד חלון ביתה שהיה חלק ממתחם ההיכל. יהוא בא בשער היכל המלך. איזבל פנתה אליו בזלזול "ותאמר: השלום, זמרי הרג אדוניו?" (פס' לא). השלום לך בוגד ורוצח מלכו כזמרי (מ"א טז יא). אפשר שכוונתה הייתה לומר כי גם אחריתו תהיה מרה כסופו של זמרי (מ"א טז יח) ולא כסופו של בעשא שהרג אף הוא את אדוניו אך הצליח להחזיק במלכותו עד יום מותו (מ"א טו כז; טז ו).

דברי הבוז הכעיסו את יהוא והוא קרא: מי מבין הנמצאים בארמון המלכה עומד לצדי, וסריסים אחדים (שומרי ראשה) נענו לקריאתו והשקיפו אל יהוא מאחד החלונות להראות לו כי הם מוכנים לעזור לו. יהוא ציווה עליהם להשליך את איזבל בעד החלון החוצה. הסריסים הפילוה מן החלון וכשנפלה ארצה הותז מדמה אל הקיר החיצוני של ההיכל הסמוך לכרם נבות. גופתה נרמסה ברגלי הסוסים, או יהוא רמס את גופתה דרך ביזיון. יהוא פקד לקבור את איזבל כי בת מלך היא. אמנם מלכה מרשעת אינה ראויה לקבורה, אבל מכיוון שהיא בת מלך צידון (מ"א טז לא) אין לשלול ממנה את הכבוד הזה. החיילים שנצטוו ע"י יהוא לקברה, לא מצאו את גופתה, כי אם את

הגולגולת, הרגליים וכפות הידיים שהשאירו הכלבים. כך נתקיימה נבואת אליהו: "הכלבים יאכלו את איזבל בחל יזרעאל" (מל"א כא כג ; פס' לו). פירש רד"ק שיש לפרש את נבואת הנער הנביא "ואין קבר" פס' י, שלא יהיה ניתן לקבור את כל גופה, כי קודם שיביאוו לקבר יאכל רוב גופה. אף על פי שנקבר חלק מגופה נתקיימו דברי ה' ביד אליהו (מ"א כא כג). ואכן הייתה נבלת איזבל "כדמן על פני השדה". כזבל בהמות אולי מכאן שמה איזבל. "דמן על פני השדה" מופיע תמיד במקרא כמשל על מתים שלא הובאו לקבורה בנבואת ירמיהו (ח ב ; ט כא ; טז ד ; כה לג) ובתה' פג יא.

ניבים

ותיטב את ראשה (פס' ל).
בהשאלה : סרקה את שערותיה, התקשטה.

השלום זמרי הורג אדוניו? (פס' לא).
בהשאלה : האם בוגד כמוך הוא איש שלום?